

Nr. Prot.
Nr. Dok.202201529/5

Tiranë ____/____/2023

Lënda: *Sugjerohet marrja e masave për respektimin e afateve të arsyeshme në gjykimin e çështjeve familjare, me impakt në mirëqenien e fëmijëve dhe/ose gruas*

**GJYKATËS SË SHKALLËS SË PARË TË JURIDIKSIONIT TË
PËRGJITHSHËM TIRANË**

I nderuar zoti Kryetar,

Në institucionin e Avokatit të Popullit është paraqitur ankesa e shtetasës L.M e cila shprehet se prej muajit prill 2022 ka depozituar kërkesë për zgjidhje martesë në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë. Fillimisht, për një periudhë tetë mujore lidhur me këtë çështje nuk ka pasur zhvillim dhe nuk janë zhvilluar seanca gjyqësore.

Shtetasja është informuar nga gjykata se vonesa të tilla janë mëse normale dhe se ka ende çështje që janë pezull në pritje të seancave gjyqësore mbi 1 vit. Nisur nga problemet në çift, ankuesja sqaron se nuk mund të jetojë nën një strehë me bashkëshortin, pasi marrëdhënia ndërmjet tyre ka qenë e tensionuar dhe ajo ka qenë e ekspozuar ndaj dhunës

së tij. Për këtë arsye, është larguar nga shtëpia bashkë me dy vajzat e mitura, përkatësisht 5 dhe 15 vjeçe.

Sipas ankueses, deri tani bashkëshorti nuk jep asnjë kontribut financiar apo ushqimor për shpenzimet e fëmijëve. Nëse procesi do të zgjasë me vite, shtetasja e ka të pamundur të përballojë e vetme shpenzimet e jetesës, me një pagë të vetme buxhetore dhe në mungesë të konsensusit dhe ndihmës nga prindi tjetër i fëmijëve.

Duke qenë se kjo çështje kishte një kohë të gjatë e regjistruar në gjykatë, me shkresën nr.K2/L8-3 prot., datë 10.02.2023 kemi kërkuar nga ana juaj informacion dhe caktimin e një date për gjykimin e saj, duke vlerësuar se gjykimi në fjalë, brenda një kohe të arsyeshme dhe të shpejtë, është prioritet për të caktuar detyrimet ushqimore për fëmijët e mitur.

Në përgjigjen nr.272/2 prot., datë 21.02.2023 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë është referuar:

Çështja civile nr.6630 Akti me datë regjistrimi 19.04.2022, me paditëse shtetasen L.B.M, të paditur shtetasin L.DH.M, me objekt:

1. Zgjidhja e martesës mes paditëses dhe të paditurit;
2. Lënia e fëmijëve O.M dhe N.M paditëses për rritje dhe edukim;
3. Detyrimi i të paditurit të kontribuojë financiarisht për rritjen dhe edukimin e fëmijëve;
4. Caktimi i të drejtës së të paditurit për takim me fëmijët;
5. Kthimi i mbiemrit të vajzërisë;
6. Marrja e masës së përkohshme, duke i lënë paditëses fëmijët për rritje dhe edukim, deri sa të marrë formë të prerë vendimi për zgjidhjen e martesës, dhe duke lejuar paditësen dhe fëmijët të banojnë në banesën bashkëshortore, deri sa të marrë formë të prerë vendimi”

Kjo çështje është duke u gjykuar nga gjyqtare Fahrije Budo (Stringa) dhe seanca gjyqësore e radhës është në datën 14.06.2023, ora 11:30.

Ne si institucion i Avokatit të Popullit, jemi të vetëdijshëm për ngarkesën e punës me çështjet gjyqësore që ndodhen për gjykim pranë kësaj gjykate, ku punohet shpesh me stafe të reduktuar, si pasojë edhe e efekteve të përkohshme të reformës në drejtësi.

Ndërkohë, duhet theksuar rëndësia e respektimit të parimit sipas së cilit gjykata duhet të realizojë një gjykim të drejtë, të pavarur dhe të paanshëm brenda një afati të arsyeshëm, për të garantuar kështu të drejtat e qytetarëve.

Çështja familjare ka objekt zgjidhjen e martesës, pasojat e saj si caktimi i kujdestarisë dhe i detyrimeve ushqimore për fëmijët e çiftit. Për këtë arsye gjykimi brenda një kohe sa më të shkurtër është prioritet thelbësor.

Në zbatim të parashikimeve të vendimit nr.78, datë 30.05.2019, të Këshillit të Lartë Gjyqësor (KLGJ) “Për kalendarin e shqyrtimit të çështjeve në Gjykatën e Apelit”, çështjet që kanë për objekt të drejtat e fëmijëve apo që kanë ndikim tek një fëmijë i mitur janë çështje që shqyrtohen me prioritet.

Në vlerësimin e Avokatit të Popullit e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm ligjor është një ndër të drejtat themelore të qytetarëve shqiptarë. Për këtë arsye, e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm nuk është dhe nuk duhet të mbetet një e drejtë apo garanci deklarative, por është një standard kushtetues, i garantuar dhe i sanksionuar në aktet që përcaktojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si në nivel ndërkombëtar në nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), ashtu edhe në të drejtën e brendshme në nenin 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë .

Edhe Gjykata Kushtetuese ka ritheksuar se e drejta për proces të rregullt ligjor, pjesë e të cilit është edhe gjykimimi brenda një afati të arsyeshëm, garantohet nga neni 42 i Kushtetutës dhe se kjo e drejtë luan një rol qendror në sistemin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut (shih vendimet nr. 37, datë 05.11.2021; nr. 33, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese).

Neni 6 i KEDNJ-së zë një vend të rëndësishëm në tërësinë e të drejtave që garanton kjo konventë. Një proces i rregullt ligjor në çështje civile dhe penale është një element bazë i parimit të shtetit të së drejtës. Midis garancive që lidhen direkt ose indirekt me gjykatën janë ndër të tjera: publiciteti i gjykimit (seancat e hapura dhe shpallja e vendimit publikisht), mënyra e zhvillimit të rregullt të seancave gjyqësore, konkretisht elementë të tillë si: barazia e armëve, afati i arsyeshëm, arsyetimi i vendimeve etj.

Në Kodin e Procedurës Civile (KPC), ashtu si në disa legjislacione evropiane, në zbatim të detyrimeve të përcaktuara nga GJEDNJ-ja, janë parashikuar edhe mjete të veçanta ankimi, me qëllim përshpejtimin e proceseve gjyqësore. Një nga këto mjete është edhe padia e veçantë e parashikuar në Kodin e Procedurës Penale dhe KPC, lidhur me zgjatjen e procesit tej afatit të arsyeshëm. Me anë të këtij ankimi pala e interesuar ka mundësinë për të ndikuar drejtpërdrejt në një përshpejtim të procesit. Përmes kësaj padie, qytetari jo vetëm konstaton tejzgjatjen pa arsye të procesit, por mund të marrë dhe dëmshpërblim (nëse e kërkon) për vonesën e shkaktuar. Vendimi në këtë rast urdhëron gjykatën kompetente ta shqyrtojë çështjen sa më parë.

Kodi i Procedurës Civile, i cili përcakton rregulla të detyrueshme, të njëjta dhe të barabarta, për gjykimin e mosmarrëveshjeve civile e të mosmarrëveshjeve të tjera, me ndryshimet e vitit 2017, i ka kushtuar vëmendje të veçantë çështjes së respektimit të afatit të arsyeshëm të gjykimit, duke e trajtuar këtë institut në një kre të veçantë. Në dispozitën e nenit 399/2, pika 1 të këtij ligji përcaktohet se:

“1. Afate të arsyeshme të përfundimit të hetimit, gjykimit apo ekzekutimit të një vendimi të formës së prerë, për qëllimet e përcaktuara në nenin 399/1, do të konsiderohen:

- a) në gjykimin administrativ në shkallën e parë dhe në apel, përfundimi i gjykimit brenda një viti nga fillimi i tij në secilën shkallë;
- b) në gjykimin civil në shkallë të parë përfundimi i procesit të gjykimit brenda dy viteve, në gjykim civil në apel brenda dy vjetëve; dhe gjykimin civil në Gjykatën e Lartë, brenda dy vjetëve;.....”

Natyrisht, në disa raste tejzgjatja e procesit gjyqësor ka shkaqe objektive. Në një rast të tillë kjo lloj padie mund të bëhet shkak për evidentimin e arsyeve konkrete dhe ndoshta edhe për eleminimin e tyre nga organet kompetente. Pra, ky është një mjet me efekt parandalues, në rast të tejzgjatjes pa shkak të procesit.

Sjellim në vëmendje që në muajin tetor 2021, GJEDNJ-ja ka vendosur për rastin e dy kërkuesve, Bara dhe Kola kundër Shqipërisë, shtetas shqiptarë që janë ankuar pranë kësaj gjykate për kohëzgjatjen e procedurave gjyqësore në Shqipëri. GJEDNJ-ja ka vendosur se në të dyja këto raste është shkelur e drejta për gjykim brenda një afati të arsyeshëm.

Në këtë çështje, GJEDNJ-ja arriti në përfundimin se mjete juridik i parashikuar në nenet 399/1 e vijues të KPC-së në parim është efektiv, por që të jetë i tillë edhe në praktikë, kërkesa për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave, në bazë të nenit 399/6, pika 1, të KPC-së, duhet të shqyrtohet me shpejtësi nga gjykata (shih Bara dhe Kola kundër Shqipërisë, 12 tetor 2021, §§ 107 dhe 119). Sipas saj, gjykatat e zakonshme, gjatë zbatimit të dispozitave procedurale dhe shqyrtimit të kërkesave për përshpejtim, duhet të shmangin formalizmat e tepruar dhe t'i shqyrtojnë këto kërkesa me përparësi, përndryshe ky mjet juridik do të humbiste qëllimin për të cilin është miratuar nga ligjvënësi.

Në këtë aspekt, gjykatat, në shqyrtimin e këtyre kërkesave, duhet të kenë parasysh kritere të tilla, si: lloji i së drejtës objekt kërkimi dhe natyra e çështjes së themelit për të cilën kërkohet përshpejtimi, dëmi i mundshëm që mund t'i vijë kërkuesit, kohëzgjatja e çështjes në shkallë të zakonshme të gjyqimit, organizimi i brendshëm i punës në gjykatë, si dhe çdo kriter tjetër i rëndësishëm, me qëllim që të mos cenohet thelbi i së drejtës.

Duke mos shpërfillur vonesën e kuptueshme që rrjedh nga reformat e thella të sistemit të drejtësisë dhe procesi i vettingut, GJEDNJ-ja ripohoi se shtetet kishin një detyrim të përgjithshëm për të organizuar sistemet e tyre ligjore në mënyrë që të siguronin

përputhjen me kërkesat e nenit 6, paragrafi 1, të Konventës, duke përfshirë atë të një gjykimi të drejtë brenda një afati të arsyeshëm.

Dispozitat e lartpërmendura të KPC-së kanë si qëllim vendosjen për herë të parë të standardeve, si dhe një kufi në raport me termat kohorë lidhur me gjykimin brenda afatit të arsyeshëm. Kështu, në çdo rast, sipas dispozitës së nenit 399/2 të Kodit të Procedurës Civile, gjykimi në apel nuk mund të zgjasë më tepër se dy vjet nga fillimi i tij.

E drejta e gjyimit brenda një afati të shpejtë dhe të arsyeshëm është jo vetëm një garanci për mbrojtjen e palëve nga zvarritjet e paarsyeshme të procedurave, por mbi të gjitha garanton se brenda një afati të arsyeshëm pala kërkuese do të përfitojë eventualisht nga të drejtat që i janë mohuar, duke i mundësuar asaj siguri juridike në raport me pozitën procedurale. Për më tepër, gjykimi brenda një afati të arsyeshëm, përveçse është një standard të cilin organi gjyqësor ka detyrimin ta respektojë apriori, është mbi të gjitha një standard që vlerësohet në mënyrë të veçantë për secilin rast konkret, nisur nga specifika, kompleksiteti, tërësia e të drejtave të shkelura apo të pretenduara, etj.

Pavarësisht kësaj, në vendimin e lartpërmendur të Këshillit të Lartë Gjyqësor nr.78, datë 30.05.2019, në pikën 3 të tij parashikohet se: “Çështje me natyrë dhe kategori specifike në kuptim të këtij vendimi janë ato çështje, ku mungesa e shqyrtimit të tyre brenda një afati më të shkurtër se afati i arsyeshëm sipas nenit 399/2 të Kodit të Procedurës Civile dhe/ose sipas këtij neni në lidhje me nenin 109, pika 4, të Ligjit nr.38/2017, datë 30.3.2017, passjell pasoja të rënda për palët në proces dhe për dhënien e drejtësisë.

3.1 Çështje të tilla, sipas natyrës, janë:

- a. çështjet që kanë për objekt të drejta të fëmijës apo që kanë ndikim tek një fëmijë i mitur;**
- b. çështjet me objekt zgjidhje ose pavlefshmëri martese; c. çështjet me objekt detyrim për ushqim;**
- ç. çështjet me objekt kujdestarinë; (...)**”.

Pra, çështjet që kanë për objekt të drejta të fëmijës, për shkak të natyrës së tyre, kërkojnë përshpejtim të posaçëm në procedurat e gjykimit. Në këto raste duhet të merret parasysh çfarë vihet në pikëpyetje për kërkuesin. Sipas GJEDNJ-së, kjo do të thotë se disa çështje që lidhen me interesa “vetjake e jetësore”, siç janë ato të kujdestarisë, marrëdhëniet e punës¹ duhet të trajtohen me përparësi dhe shpejtësi të veçantë.

Në rastin konkret kriteri përcaktues dhe i domosdoshëm që duhet të merret në konsideratë nga gjykata në këto çështje është **“interesi i lartë i kërkuesit, si dhe rreziku që passjell tejzgjatja e procedurave për të”**, pasi vetëm ky kriter mund të bëjë dallimin në situatën konkrete të ngarkesës në gjykatë mes nevojës për të shqyrtuar të gjitha çështjet sipas afateve të arsyeshme, në zbatim të neneve 399 e vijues të Kodit të Procedurës Civile, dhe mundësisë e kapaciteteve aktuale të gjyqësorit për të respektuar këtë standard.

Çështja e kujdestarisë është mjaft me rëndësi, pasi lidhet në mënyrë të drejtpërdrejtë me të drejtat e fëmijëve të mitur. Këto të drejta, si e drejta për të qëndruar me prindërit, e drejta për t’u zhvilluar fizikisht dhe psikologjikisht, e drejta për t’u arsimuar, mirëqenia e fëmijës, standardi i jetesës janë jetësore për fëmijën në çështjen konkrete. Prandaj gjykata duhet të ketë parasysh interesin më të lartë të fëmijës në këto raste, duke shqyrtuar me prioritet të gjitha çështjet që lidhen me të drejtat e fëmijëve.

Për gjithë sa parashtroam, në mbështetje të pikës 3, të nenit 63, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 21, të ligjit nr.8454, datë 4.2.1999 “Për Avokatin e Popullit”, të ndryshuar,

SUGJEROJMË:

- Marrjen e masave ligjore për shpejtimin e gjykimit të çështjes civile me nr.xxxx Akti, datë 19.04.2022 me paditëse shtetasen L.B.M, të paditur shtetasin L.DH.M,

---

¹ shih Tsikakis k. Gjermanisë, 10 shkurt 2011, §§ 64 dhe 68;
Thlimmenos k. Greqisë [GC], 6 prill 2000, §§ 60 dhe 62

me objekt: “1. Zgjidhja e martesës mes paditëses dhe të paditurit;2. Lënia e fëmijëve O.M dhe N.M paditëses për rritje dhe edukim;
3. Detyrimi i të paditurit të kontribuojë financiarisht për rritjen dhe edukimin e fëmijëve;4. Caktimi i të drejtës së të paditurit për takim me fëmijët;
5. Kthimi i mbiemrit të vajzërisë....”

- Marrjen e masave për respektimin e afateve të përcaktuara në kodet procedurale sa i përket përfundimit të shqyrtimit të çështjeve dhe veçanërisht për shqyrtimin me prioritet të çështjeve që lidhen me të drejtat e fëmijëve apo kanë ndikim tek fëmijët e mitur nga gjyqtarët e Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë, pavarësisht përfshirjes së tyre në procesin e vettingut apo të lëvizjes brenda sistemit gjyqësor.

Në përputhje me nenin 22, të ligjit nr.8454, datë 04. 02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, të ndryshuar, organet, të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar rekomandime, duhet t’i shqyrtojnë ato dhe të kthejnë përgjigje brenda 30 ditësh nga data e dërgimit.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

KOMISIONERI

Ermonela Ruspi